

Inzet EU Fondsen

Document geüpdatet op 09/04/2024 voor de update van de draft Nationale Energie en Klimaat Plan. De wijzigingen zijn grijs gemarkeerd.

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling:.....	3
Interreg.....	4
Fonds voor een rechtvaardige transitie:	5
Europees Sociaal Fonds Plus:	6
Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur:	7
Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	7
Innovatiefonds:	8
Horizon Europe:	8
LIFE	10
Connecting Europe facility	11
Digital Europe Programme	12
InvestEU:	12
Plan voor Herstel en Veerkracht, RRF:	13
REPowerEU.....	14

Belgische spelers (publiek en privé) kunnen rekenen op de volgende Europese financieringsbronnen voor energie en klimaat.

Tabel 1: Overzicht van de Inzet van EU-fondsen per dimensie van de energie-unie

Programma's	Decarbo- nisatie	Energie- efficiëntie	Energie- zekerheid	IEM	Onderzoek, innovatie en concurrentie- vermogen
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling	X	X			X
Fonds voor een rechtvaardige transitie	X				
Europees Sociaal Fonds Plus	X				
Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur	X				
Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)	X				X
Innovatiefonds	X	X			X
Horizon Europe	X	X			X
LIFE - Clean Energy transition	X	X			X
LIFE Climate change mitigation and adaptation	X				
Connecting Europe facility	X		X	X	
Digital Europe Programme	X				X

InvestEU	X	X	X	X	X
Plan voor Herstel en Veerkracht, RRF	X	X			X
REPowerEU	X	X	X	?	X

De meeste van de hieronder beschreven fondsen zijn relevant voor meerdere dimensies, en alle voor de dimensie "koolstofarm".

Cohesiebeleid

Onder het Meerjarig Financieel Kader 2021-2027, ontvangt België 2 689 miljoen EUR (huidige prijzen) aan cohesiebeleid financiering om haar groene en digitale overgang te versnellen en de ontwikkeling van een concurrerende, innovatieve en inclusieve economie te ondersteunen.

Breakdown of Cohesion Policy allocations per Member State (in million EUR, current prices)

	ESF+	ERDF	CF	of which transferred to the CEF	ETC	Total allocation
 Belgium	1 168	1 152	-	-	369	2 689

1

Van deze 2,7 miljard ontvangt België 1,3 miljard EUR meer specifiek om de groene transitie te versnellen. Van de 1,3 miljard EUR wordt in 2021-2027 407 miljoen EUR geïnvesteerd in de REPowerEU-doelstellingen. Zij worden bovenop 119 miljoen EUR geïnvesteerd voor de groene transitie in het kader van de begroting 2014-2020. Geaggregeerd over de twee programmeringsperioden worden de RePowerEU-doelstellingen als volgt geteld:

- 100 miljoen EUR (2014-2020- en 349 miljoen EUR (2021-2027)) om de energie-efficiëntie te verbeteren.
- 19 miljoen EUR (2014-2020) en 58 miljoen EUR (2021 -2027) voor koolstofarme energie en koolstofarme O & I.²

Het strategische partnerschap vermeldt 312 miljoen EUR (2021-2027) voor de contributie van Belgische EFRO Programma's aan klimaatactie.³

Onder Cohesiebeleid bevinden zich:

- ESF+: European Social Fund +
- ERDF: European Regional Development Fund
- CF: Cohesion Fund
- ETC: European territorial cooperation goal (Interreg) gefinancierd door EFRO
- JTF: Just Transition Fund
- EMFAF: European Maritime, Fisheries and Aquaculture Fund

¹ https://commission.europa.eu/system/files/2022-02/cohesion_policy.pdf

² Europese Commissie, [EU 2023 Country Report - Belgium](#) p.27

³ Accord de partenariat avec la Belgique — 2021-2027, European Commission, 16/12/2022, p61 https://commission.europa.eu/publications/partnership-agreement-belgium-2021-2027_en

De strategie en de details van deze investeringen worden uiteengezet in de partnerschapovereenkomst⁴ tussen België en de Commissie.

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

In het kader van het **Europees Fonds voor regionale ontwikkeling** (EFRO) zullen met bijna 500 miljoen euro de investeringen in onderzoek, innovatie en digitalisering worden gestimuleerd. Dit bedrag omvat steun voor de overdracht van geavanceerde technologieën om het concurrentievermogen van kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) te vergroten, en investeringen in de digitalisering van kmo's en overheidsdiensten.

Bovendien investeert het EFRO voor bijna 400 miljoen euro in energie-efficiëntie en hernieuwbare energie en in de vermindering van broeikasgasemissies. Het gaat onder andere om investeringen in duurzame stedelijke ontwikkeling, met name in duurzame mobiliteit en in energierenovatie van openbare gebouwen.

De operationele programma's van EFRO/EFRO worden in België op regionaal niveau beheerd.

- Vlaanderen: (bijna 600 miljoen, waarvan 276 miljoen van de EU): energie-efficiënte renovatie van private en sociale woningen (257 woningen) en openbare gebouwen (240009 m²), hernieuwbare energie (+ 87 MV), klimaatadaptatie (8,73 hectare) en duurzame stedelijke mobiliteit behoren tot de prioriteiten. Circulaire en biobebasseerde bio-economie zijn een transversaal thema.⁵ 40% van het programmabudget wordt voor een duurzame Vlaanderen gereserveerd.⁶
- Wallonië 2027 (1,5 miljard euro, waarvan bijna 0,6 miljard euro aan EU-fondsen): prioriteiten zijn onder meer de transitie naar intermodale en multimodale mobiliteit, energie-efficiëntie van openbare gebouwen (17674 m²), de circulaire economie en het duurzaam gebruik van hulpbronnen, alsook de overgang van werknemers naar de sectoren energie, groene banen, bouw en ecologische transitie, hernieuwbare energie (+ 31 MV).⁷ ⁸ Rond 37% van het programmabudget worden tot klimaat en energie gereserveerd.⁹
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest (303 miljoen euro, waarvan 121 miljoen euro van de EU): 45 % van de middelen zal worden geïnvesteerd in de milieuprioriteit onder anderen 30% in het bevorderen van energie-efficiëntie en het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen, 10% in de circulaire economie en 5% in groene infrastructuur.¹⁰ De

⁴ Accord de partenariat avec la Belgique — 2021-2027, European Commission, 16/12/2022 https://commission.europa.eu/publications/partnership-agreement-belgium-2021-2027_en

⁵ EFRO 2021-2027 Vlaanderen, Europese Commissie, 2023, https://ec.europa.eu/regional_policy/in-your-country/programmes/2021-2027/be/2021be16rfpr002_en EFRO 2021-2027 Vlaanderen, Europese Commissie, 2023, https://ec.europa.eu/regional_policy/in-your-country/programmes/2021-2027/be/2021be16rfpr002_en

⁶ <https://www.vlaio.be/nl/vlaio-netwerk/europees-fonds-voor-regionale-ontwikkeling/ontdek-efro-vlaanderen-0/ontdek-efro>

⁷ Wallonië 2021-2027, Europese Commissie, 2023 https://ec.europa.eu/regional_policy/in-your-country/programmes/2021-2027/be/2021be16ffpr001_en

⁸ Wallonie 2021-2027, Programme opérationnel FEDER/FTJ, <https://europe.wallonie.be/sites/default/files/2022-12/sfc2021-PRG-2021BE16FFPR001-1.3.pdf> (mise à jour le 14/02/2023)

⁹ Eigen rekening van de klimaatdienst, RSO1.1.029., RSO1.1.030, RSO2.1., RSO2.6, RSO3.2. in vergelijking met de totaal van EFRO middelen zonder Fonds voor een rechtvaardige transitie

¹⁰ Brussels Hoofdstedelijk Gewest, EFRO Programma 2021-2027, <https://feder.brussels/wp-content/uploads/2023/05/Programma-EFRO21-27.pdf> en Kerncijfers en voortgang van het programma (31/01/2024), p.3 (calculs du service climat) <https://feder.brussels/wp-content/uploads/2024/02/2024.01-Transmission-de-donnees-a-la-COM-Programme-21-27-NL.pdf>; https://ec.europa.eu/regional_policy/in-your-country/programmes/2014-2020/be/2014be16rfop001_en

geselecteerde projecten hebben tot doel de energieprestaties van 99 400 m² openbare gebouwen te verbeteren. De geselecteerde projecten voorzien een vermindering van de uitstoot van broeikasgassen van 1 703,3 miljoen tonen¹¹.

Interreg

Interreg is één van de instrumenten waarmee de Europese Unie grensoverschrijdende, transnationale en EU-brede samenwerkingsprojecten financiert. De financiële middelen voor de ondersteuning van projecten zijn afkomstig uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling. Interreg beoogt het grensoverschrijdend oplossen van gezamenlijke uitdagingen in domeinen zoals onderzoek en innovatie, klimaatmitigatie, klimaatadaptatie, duurzaam transport, duurzame energie, biodiversiteit, gezondheid, arbeidsmarkt, levenslang leren en zo meer.

De Belgische Gewesten zijn betrokken door de volgende programma's :

- Voor grensoverschrijdende samenwerking (alleen voor grensregio's/provincies)
 - Interreg VI-A Grote Regio (Frankrijk-België-Duitsland-Luxemburg) – € 303 miljoen, waarvan € 181 miljoen uit het EFRO
 - Interreg VI-A Vlaanderen-Nederland (€ 205 miljoen uit het EFRO)
 - Interreg VI-A Maas-Rijn (NL-BE-DE) (€ 125 miljoen uit het EFRO)
 - Interreg VI-A Frankrijk-Wallonië-Vlaanderen (286 miljoen € uit het EFRO)
- Voor interregionale samenwerking tussen actoren uit verschillende Europese regio's
 - van Vlaanderen met de andere Noordzeelanden: Interreg VI-B Noordzee (176,5 miljoen euro uit het EFRO)¹²
 - van de 3 regio's met Noord-Frankrijk, West-Duitsland, Nederland, Luxemburg en Ierland: Interreg VI-B Noordwest-Europa (517 miljoen euro waarvan 310 miljoen euro uit het EFRO), dat met name relevant is voor innovatieve investeringsprojecten op het gebied van weerbaarheid tegen klimaatverandering, ecologische connectiviteit, vermindering van vervuiling en emissies, Transitie naar groene oplossingen zoals hernieuwbare energie en de circulaire economie.¹³
- Voor proefprojecten
 - European Urban Initiative for urban pilot projects – zijn voorganger, het Urban Innovative Actions-programma, financierde 9 projecten in België in 2014-2020.^{14, 15}

¹¹ Brussels Hoofdstedelijk Gewest, EFRO Programma 2021-2027, <https://feder.brussels/wp-content/uploads/2023/05/Programma-EFRO21-27.pdf> en Kerncijfers en voortgang van het programma (31/01/2024), p3 (rekening van de klimaatdienst) <https://feder.brussels/wp-content/uploads/2024/02/2024.01-Transmission-de-donnees-a-la-COM-Programme-21-27-NL.pdf>

¹² Interreg-programma's in Vlaanderen, VLAIO, 2023, <https://www.vlaio.be/nl/vlaio-netwerk/efro-interreg/ontdek-interreg/interreg-programmas-vlaanderen>

¹³ Interreg VI-B) Noordwest-Europa, Europese Commissie, 2023, https://ec.europa.eu/regional_policy/in-your-country/programmes/2021-2027/be/2021tc16rftn005_en Interreg VI-B) Noordwest-Europa, Europese Commissie, 2023, https://ec.europa.eu/regional_policy/in-your-country/programmes/2021-2027/be/2021tc16rftn005_en Interreg VI-B) Noordwest-Europa, Europese Commissie, 2023, https://ec.europa.eu/regional_policy/in-your-country/programmes/2021-2027/be/2021tc16rftn005_en

¹⁴ Europees stedelijk initiatief, 2023, <https://www.urban-initiative.eu/> Europees stedelijk initiatief, 2023, <https://www.urban-initiative.eu/> Europees stedelijk initiatief, 2023, <https://www.urban-initiative.eu/>

¹⁵ Projecten, Urban Innovative Actions, geraadpleegd op 14/03/2023 <https://uia-initiative.eu/en/uia-cities><https://uia-initiative.eu/en/uia-cities>

- Het interregionale innovatie-investeringsinstrument (I3) voor projecten ter ondersteuning van de slimme specialisatie van regio's. – € 570 miljoen is beschikbaar voor 2021-2027 en maximaal € 10 miljoen per project.^{16, 17}
- Voor de uitwisseling van ervaringen met alle andere Europese regio's om de doeltreffendheid van overheidsinvesteringen te vergroten
 - Interreg Europa (379 miljoen euro uit het EFRO op Europees niveau) voor met name overheidsactoren
 - URBACT (79,7 miljoen € uit het EFRO op Europees niveau) voor met name steden en gemeenten
 - INTERRACT voor kennisuitwisseling
 - ESPON financiert studies over territoriale cohesie

Fonds voor een rechtvaardige transitie

De Commissie heeft het Territoriaal Rechtvaardig Transitieplan (TJTP) voor België goedgekeurd en een totaalbedrag van 182,6 miljoen euro toegekend in het kader van het Rechtvaardig Transitiefonds (JTF). Dit bedrag zal worden geïnvesteerd in de ontwikkeling van een koolstofarme, circulaire en energie-efficiënte economie, waarbij wordt gezorgd voor algemene economische diversificatie en een eerlijke klimaattransitie in ons land.¹⁸ Het Waals Gewest voegt hier nog 274 miljoen euro aan toe, waardoor het op een totaal komt van bijna 456,5 miljoen euro.¹⁹

Doornik, Bergen en Charleroi krijgen JTF-steun om te evolueren naar schone energieproductie, met name door fossiele brandstoffen te vervangen door hernieuwbare waterstof en biomethaan (17,7 miljoen euro). Daarnaast zal het koolstofvrij maken van de regionale industrie worden ondersteund met subsidies om investeringen voor hun economische omschakeling en de aankoop van hoogwaardige technologische materialen te co-financieren. Het geld zal ook bijdragen tot de sanering van voormalige industrieterreinen, die dan geschikt zullen zijn voor nieuwe economische vestigingen en tegelijkertijd verder bodemverbruik vermijden. 96 miljoen euro is bestemd voor de industrie. Ten slotte is 61 miljoen euro bestemd voor de sociaal-professionele omscholing van werknemers en onderzoeks- en innovatieactiviteiten.²⁰

¹⁶ Interregionaal innovatie-investeringsinstrument, EISMEA, 2023 https://eisma.ec.europa.eu/programmes/interregional-innovation-investments-i3-instrument_en#interregional-innovation-investments-i3-instrument Interregionaal innovatie-investeringsinstrument, EISMEA, 2023 https://eisma.ec.europa.eu/programmes/interregional-innovation-investments-i3-instrument_en#interregional-innovation-investments-i3-instrument Interregionaal innovatie-investeringsinstrument, EISMEA, 2023 https://eisma.ec.europa.eu/programmes/interregional-innovation-investments-i3-instrument_en#interregional-innovation-investments-i3-instrument

¹⁷ I3 Instrument factsheet, Europese Commissie, 23/03/2023 https://eisma.ec.europa.eu/document/download/41b43833-3207-481b-970c-abc5d4b3dc00_en?filename=I3-FactSheet_0203_final.pdf I3 Instrument factsheet, Europese Commissie, 23/03/2023 https://eisma.ec.europa.eu/document/download/41b43833-3207-481b-970c-abc5d4b3dc00_en?filename=I3-FactSheet_0203_final.pdf I3 Instrument factsheet, Europese Commissie, 23/03/2023 https://eisma.ec.europa.eu/document/download/41b43833-3207-481b-970c-abc5d4b3dc00_en?filename=I3-FactSheet_0203_final.pdf

¹⁸ Inforegio - EU Cohesion Policy: Almost €183 million for a just climate transition in Belgium (europa.eu)

¹⁹ Wallonia 2021-2027, European Commission, 2023 https://ec.europa.eu/regional_policy/in-your-country/programmes/2021-2027/be/2021be16ffpr001_en

²⁰ EU Cohesion Policy: Almost €183 million for a just climate transition in Belgium, European Commission, 21/12/2022 https://ec.europa.eu/regional_policy/whats-new/newsroom/21-12-2022-eu-cohesion-policy-almost-eur183-million-for-a-just-climate-transition-in-belgium_en

Europees Sociaal Fonds Plus

In het kader van het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) wordt in 2021-2027 ruim 1,2 miljard euro (prix courants) geïnvesteerd in sociale cohesie en werkgelegenheid. 16% du financement contribue aux compétences et emplois verts dont le soutien aux indépendant dans l'économie verte.²¹

Bijna 500 miljoen euro gaat naar bij- en omscholingsmaatregelen voor werklozen en werknemers om hen te helpen nieuwe vaardigheden te verwerven om een hoogwaardige baan te vinden. Met de financiering worden ook hervormingen van het werkgelegenheids-, onderwijs- en opleidingsbeleid ondersteund, wordt de sociale inclusie bevorderd en worden discrepanties tussen gevraagde en aangeboden vaardigheden en tekorten aan arbeidskrachten op de arbeidsmarkt aangepakt.

Bovendien wordt ongeveer 300 miljoen euro uitgetrokken voor werkgelegenheidssteun, voornamelijk voor jongeren. Zo worden ze geholpen om met succes te solliciteren naar een baan, bijvoorbeeld met behulp van loopbaanadviesdiensten en stages.

Er wordt rond 400 miljoen euro uitgetrokken voor actieve sociale inclusie van kwetsbare groepen, zoals mensen met een migratieachtergrond, laaggeschoolde werknemers, langdurig werklozen en mensen die momenteel geen baan hebben en geen werk zoeken. Het fonds zal zich ook inzetten tegen kinderarmoede.

Ten slotte is nog eens 50 miljoen euro beschikbaar voor voedselhulp en materiële hulp aan de meest behoeftigen, voornamelijk via voedselbanken.

Wat het Europees Sociaal Fonds Plus betreft, zijn er vijf varianten : ESF Vlaanderen, FSE Wallonie-Bruxelles, FSE Région de Bruxelles-Capitale, FSE Communauté germanophone en ESF Federaal :

- Het ESF+ Operationeel Programma Wallonië-Brussel (Waals Gewest en Franse Gemeenschap) 2021-2027 voorziet in 152 miljoen euro om bij te dragen tot groene vaardigheden en banen en de groene economie. Van de in totaal 780 miljoen euro van de EU komt dit neer op 19,5 %. Van het totaal van 1678 miljoen EUR, inclusief de regionale bijdrage, komt dit overeen met 9,1 %. Het programma voorziet 149 miljoen euro voor opleidingsmaatregelen voor deze vaardigheden (toegankelijk voor de hele Franse Gemeenschap, d.w.z. Brussel inbegrepen) en iets meer dan 3 miljoen euro voor maatregelen om mensen te helpen een baan te vinden in groene banen (alleen voor Wallonië).²²
- Het ESF+ Vlaanderen Operationeel Programma 2021-2027 voorziet 44 miljoen euro om deze groene vaardigheden en banen te ontwikkelen. Van in totaal 432 miljoen euro uit de EU komt dit overeen met 10,3 %. Van het totaal van 1004 miljoen EUR, inclusief de regionale bijdrage, komt dit overeen met 4,4 %. Van deze middelen zijn bijna 25 miljoen euro voor opleidingsacties (toegankelijk voor de hele Nederlandstalige Gemeenschap, inclusief Brussel).²³
- Het operationele ESF+-programma van de Duitstalige Gemeenschap voorziet in bijna 1,7 miljoen euro om bij te dragen aan groene vaardigheden en banen en de groene economie. Op een totaal

²¹ Commission européenne, [EU 2023 Country Report - Belgium](#) p.40

²² ESF+ Operationeel Programma Wallonië Brussel, 16/12/2022,

https://fse.be/fileadmin/sites/fse/uploads/documents/Mon_projet_FSE_2021-2027/Programme_FSE_21-27_wallonie_bruelles.pdf

²³ Operational Programma ESF+ Vlaanderen, 16/12/2022,

<https://www.europawse.be/sites/default/files/public/Documenten/ESF%2B%20Programma%202021%202027.pdf> Operational

Programma ESF+ Vlaanderen, 16/12/2022,

<https://www.europawse.be/sites/default/files/public/Documenten/ESF%2B%20Programma%202021%202027.pdf>

van 9,8 miljoen euro van de EU komt dit overeen met 8,7 %. Van het totaal van 20 miljoen euro, inclusief de bijdrage van de Gemeenschap, komt dit overeen met 8,7 %.²⁴

- Het operationeel programma + voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voorziet een bijdrage van 5,1 miljoen voor groene jobs waardoor synergieën met het PREC worden bevorderd. Van in totaal 53,3 miljoen euro uit de EU komt dit overeen met 9,6 %. Van het totale bedrag van 133 miljoen EUR, inclusief de regionale bijdrage, komt dit overeen met 3,8 %.²⁵
- Een federaal ESF + -programma wordt voorbereid voor voedselhulp aan de meest behoeftigen in de periode 2023-2024,²⁶ maar dit programma is minder relevant voor het NECP.

In totaal wordt iets meer dan 200 miljoen EUR van het ESF+ toegewezen aan de groene transitie, d.w.z. 16 % van de EU-bijdrage (1,2 miljoen EUR) en 7,2 % van het totale bedrag (2,8 miljoen EUR) door de integratie van regionale of communautaire bijdragen.

Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur

In het kader van het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EFMZVA) zal de Belgische visserijsector met 40,3 miljoen euro (2021-2027) worden ondersteund via investeringen voor een duurzamere visserij.²⁷

Deze investeringen zullen voornamelijk gericht zijn op de naleving van de aanlandingsverplichting en het voorkomen van teruggooi op zee, alsook op verbetering van de veiligheid, gezondheid, hygiëne en arbeidsomstandigheden op vissersvaartuigen.

Er zal ook prioriteit worden gegeven aan innovatie (bv. e-identificatie van niet-commerciële en bedreigde soorten, nieuwe digitale tools voor gegevensverzameling via beeldanalyse voor de herkenning/identificatie van soorten) en het duurzame en toekomstgerichte beheer van de visbestanden, met name door ondersteuning van de visserijcontrole en het verzamelen van wetenschappelijke gegevens.

Het fonds zal ook steun verlenen voor energie-efficiëntie en decarbonisatie in de visserij, de aquacultuur en de visverwerkende sector. Wat aquacultuur betreft, zal diversificatie van de gekweekte aquacultuursoorten worden bevorderd, wat ook gevolgen zou moeten hebben voor de opzet van de visverwerking.

Tot slot zal België zich wat de duurzame blauwe economie betreft richten op de ontwikkeling van zijn kustgebieden via een plaatselijke actiegroep.

Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

België is het enige Europese land dat twee GLB-plannen voorlegt, met een Vlaams plan en een Waals plan. De twee plannen vertegenwoordigen een totaal budget van ruim 2,8 miljard euro, waarvan 1,3 miljard euro voor Vlaanderen en 1,5 miljard euro voor Wallonië. Van het totale budget van de

²⁴ Programma ESF Plus 2021-2027 Duitstalige Gemeenschap van België, 16/12/2022, <https://ostbelgieneuropa.be/DownloadCount.aspx?raid=204460&docid=90458&rn=ba25a330-0a85-403b-bf31-682b727afd0b> Programma ESF Plus 2021-2027 Duitstalige Gemeenschap van België, 16/12/2022, <https://ostbelgieneuropa.be/DownloadCount.aspx?raid=204460&docid=90458&rn=ba25a330-0a85-403b-bf31-682b727afd0b> Programma ESF Plus 2021-2027 Duitstalige Gemeenschap van België, 16/12/2022, <https://ostbelgieneuropa.be/DownloadCount.aspx?raid=204460&docid=90458&rn=ba25a330-0a85-403b-bf31-682b727afd0b>

²⁵ <https://www.actiris.brussels/media/5220d0ee/sfc2021-prg-2021be05sfpr002-1-0-fr-h-B7DFFBFB.pdf>

²⁶ POD Maatschappelijke Integratie, FEAD-ESF+ Voedselhulp <https://www.mi-is.be/fr/fead-general>

²⁷ Commission européenne, [EU 2023 Country Report - Belgium](#) p.28

gewesten gaat ruim 900 miljoen euro naar milieudoelstellingen, klimaatdoelstellingen en ecoregelingen en 100 miljoen euro naar jonge landbouwers.

Aanvullende informatie is te vinden op:

- <https://www.vlaWAMruraalnetwerk.be/glb-subsidiewijzer>
- <https://agriculture.wallonie.be/plan-strategique-pac-2023-2027>

Innovatiefonds

Het Innovatiefonds wordt gefinancierd uit de inkomsten van de EU-regeling voor de handel in emissierechten en heeft tot doel bedrijven te helpen die investeren in innovatieve koolstofarme technologieën met een aanzienlijk BKG-emissiereductiepotentieel. Op basis van een koolstofprijs van 75 EUR/ton zal dit programma 40 miljard EUR opleveren voor 2020-2030.

Vijf Belgische projecten zijn geselecteerd en krijgen 670,7 miljoen euro (update van maart 2024).²⁸

- Kairos @ C zal bijdragen aan het koolstofvrij maken van Europese industrieën door de totstandbrenging van de grootste grensoverschrijdende waardeketen voor koolstofafvang en -opslag (CCS) te ondersteunen.²⁹
- CO2ncrEAT biedt een geïntegreerde oplossing met lage koolstofvoetafdruk voor cementvrije bouwproducten door het gebruik van CO₂-uitlaatgas van kalkfabrieken en afvalproducten van de productie van roestvrij staal.³⁰
- GO4ZERO zal een concept van recirculatie en concentratie van verbrandingsgassen demonstreren in combinatie met een complete CCS-oplossing voor een grootschalige koolstofnegatieve klinker (cementcomponent) installatie.
- COLUMBUS zal een schaalbare en reproduceerbare oplossing bieden om de industrie koolstofvrij te maken door de combinatie van „fataal” CO₂ afgevangen uit kalkproductie en groene waterstof, om koolstofneutraal synthetisch e-methaan te produceren
- GIGA-SCALE streeft naar de ontwikkeling op grotere schaal van geavanceerde elektrolyzers op basis van alkalische water.

Horizon Europe

Het kaderprogramma voor Onderzoek en Innovatie is bijzonder relevant voor de ondersteuning van publieke en particuliere actoren die actief zijn op het gebied van onderzoek en innovatie inzake klimaat en energie. Bijzonder relevant voor dit plan zijn de volgende delen (“clusters”) en de onderdelen (“bestemmingen”)

- Cluster 5 en met name de bestemmingen 1 (klimaat), 2 (sector overschrijdende oplossingen voor de klimaat- en energietransitie), 3 en 4 (energie).

²⁸ Innovation Fund Public Dashboard, Self-service, 29/03/2024 -

https://dashboard.tech.ec.europa.eu/qs_digit_dashboard_mt/public/sense/app/6e4815c8-1f4c-4664-b9ca-8454f77d758d/sheet/0d540523-b5cf-48b0-892a-366522b9d140/state/analysis

²⁹ https://ec.europa.eu/assets/cinea/project_fiches/innovation_fund/101051344.pdf ; <https://kairosatc.eu/>

³⁰ https://ec.europa.eu/assets/cinea/project_fiches/innovation_fund/101103194.pdf

- In mindere mate cluster 6 voor aspecten in verband met aanpassing aan klimaatverandering en bestemming 5 (land, oceaan en water voor klimaatverandering).
- De “missies” “Adaptation to Climate Change”³¹ en “Climate-Neutral and Smart Cities”³²
- De cluster 5-“partnerschappen”³³ met de Belgische gewesten in het bijzonder:
 - Driving Urban Transition (DUT)
 - Clean Energy Transition Partnership
- De cluster 6-“partnerschappen”³⁴ met de Belgische gewesten in het bijzonder:
 - SBEP A climate neutral, sustainable and productive blue economy Partnership
 - Water4All
- Europese Innovatieraad voor onderzoekers en kmo's die onderzoeksresultaten naar de markt willen brengen. Thematische "challenges" maken meer specifieke steun mogelijk voor energie- en klimaatprojecten in de EIC Pathfinder, EIC Transition en EIC Accelerator.

Voor de programmeringsperiode 2021-2027, vanaf 3 maart 2023, volgens het Horizon Dashboard³⁵

- 212 projecten met 190 unieke Belgische deelnemers hebben al 158 miljoen euro ontvangen voor de oproepen van 2021-2023 van de klimaat- en energiedoelstellingen van cluster 5.
 - 86 projecten met 90 Belgische deelnemers hebben bijna 72 miljoen euro toegekend gekregen voor de “bestemmingen” 1 en 2 i.v.m. het klimaat.
 - 126 projecten met 126 Belgische deelnemers kregen 86 miljoen euro voor de “bestemmingen” 3 en 4 i.v.m. energie.
- 266 projecten met 220 unieke Belgische deelnemers ontvingen bijna 136 miljoen euro voor de 2021-2023 oproepen van cluster 6. Meer specifiek ontvingen 19 projecten met 31 unieke Belgische deelnemers bijna 16 miljoen euro voor de oproepen van 2021-2023 van “bestemming” 5 (land, oceaan en water voor klimaatverandering);
- 18 projecten met 29 unieke Belgische deelnemers ontvingen bijna 26 miljoen euro voor de oproepen van 2021-2023 van de “missie” “Climate-Neutral and Smart Cities”³⁶.

31 EU mission Adaptation to Climate Change, European Commission, 2023 https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/adaptation-climate-change_en

32 EU mission Climate-Neutral and Smart Cities, European Commission, 2023, https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/climate-neutral-and-smart-cities_en

33 Explore Partnerships, ERA-LEARN, 2023, consulté le 8/3/2023 https://www.era-learn.eu/network-information/networks?cid=, 2023 &el_type=&el_status=&funding_framework=horizoneurope&societal_challenges=horizon-c5&coord=

34 Explore Partnerships, ERA-LEARN, 2023, consulté le 8/3/2023 https://www.era-learn.eu/network-information/networks?cid=, 2023 &el_type=&el_status=&funding_framework=horizoneurope&societal_challenges=horizon-c6&coord=

35 Horizon Europe Dashboard, R&I Country Profile – Key Figures – Belgium, Qlik Sense, European Commission, consulté le 29/03/2024 https://dashboard.tech.ec.europa.eu/qs_digit_dashboard_mt/public/sense/app/1213b8cd-3ebe-4730-b0f5-fa4e326df2e2/sheet/0c8af38b-b73c-4da2-ba41-73ea34ab7ac4/state/analysis

36 EU Mission: Climate-Neutral and Smart Cities, European Commission, 2022. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/climate-neutral-and-smart-cities_en

- 19 projecten met 34 unieke Belgische deelnemers kregen meer dan 17 miljoen euro toegekend voor de oproepen van 2021-2023 van de “missie” tot aanpassing aan de klimaatverandering.
- De EIC Data hub identificeerde eind maart 2024 50 kmo-begunstigden van de EIC Accelerator sinds de lancering ervan in 2018. Zij hebben maximaal 12,8 miljard euro ontvangen. Ongeveer 7 daarvan konden (door de projecttitel) in verband worden gebracht met energie- en klimaatkwesies en hebben maximaal 1,8 miljard euro ontvangen.³⁷

Wat daarnaast de Horizon Europe-“missies” betreft:

- Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (stadsgewest), Antwerpen, La Louvière en Leuven zijn door de Europese Commissie geselecteerd voor de “missie” inzake steden in april 2022.³⁸ Leuven is ook geselecteerd als piloot door het project NetZeroCities, dat het platform van de “missie” beheert³⁹
- De Waalse en Vlaamse gewesten en de steden Blankenberge, Leuven, Hasselt en Ottignies-Louvain-La Neuve hebben het handvest van de “missie” rond adaptatie ondertekend.⁴⁰

Belgische innovatie-actoren kunnen ook genieten van subsidies, aandelenprogramma's en het netwerk van EIT KIC's (Knowledge & Innovation Communities), met name EIT Climate en EIT Innoenergy⁴¹.

LIFE

Het LIFE-programma is zeer relevant voor dit plan, met name voor deze twee subprogramma's:

- Het subprogramma **Climate Change mitigation & Adaptation**⁴² draagt bij tot de transitie naar een duurzame, klimaatneutrale, veerkrachtige, energie-efficiënte en hernieuwbare energie-economie. Het bevat 3 componenten:
 - Op het gebied van mitigatie financiert het subprogramma piloot- en demonstratieprojecten en projecten voor de uitwisseling van beste praktijken op het gebied van landbouw, landgebruik, veenlandbeheer, hernieuwbare energie en energie-efficiëntie. Het ondersteunt ook de uitvoering van EU-wetgeving.
 - Op het gebied van aanpassing cofinanciert het programma pilootprojecten, demonstraties en uitwisseling van goede praktijken inzake aanpassing in steden, ruimtelijke ordening, veerkracht van infrastructuur, duurzaam waterbeheer, veerkracht van landbouw, bosbouw en toerisme.
 - De onderdelen adaptatie en mitigatie financieren ook geïntegreerde projecten die het Europese beleid op dit gebied op regionaal of nationaal niveau ten uitvoer leggen.

³⁷ EIC Data hub, 29/03/2024 <https://eic-datahub.eisma.eu/>

³⁸ European Commission, EU missions : 100 climate-neutral and smart cities, European Commission, 2022, <https://data.europa.eu/doi/10.2777/191876>

³⁹ PilotCities Programme, NetZeroCities, consulté le 14/03/2023, <https://netzerocities.eu/pilot-cities-programme/>

⁴⁰ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/system/files/2023-05/ec_rtd_eu-climate-mission-meet-the-regions.pdf

⁴¹ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/system/files/2023-05/ec_rtd_eu-climate-mission-meet-the-regions.pdf

⁴² Climate change mitigation and adaptation, CINEA, 2023, https://cinea.ec.europa.eu/programmes/life/climate-change-mitigation-and-adaptation_en

- Het onderdeel klimaatgovernance en informatie financiert projecten op het gebied van informatie, bewustmaking en verspreiding.
- Het deelprogramma Schone Energie Transitie⁴³ is een voortzetting van het programma Intelligente Energie voor Europa (2003-2013) en de Horizon 2020-oproepen voor energie-efficiëntie. Het heeft een budget van bijna 1 miljard euro voor 2021-2027. Het financiert coördinatie- en ondersteuningsacties om sociaaleconomische belemmeringen voor duurzame energie te helpen overwinnen en betreft meerdere actoren op verschillende niveaus, waaronder lokale en regionale overheden.

Het LIFE-programma financiert geen onderzoek en innovatie, maar innovatieve en marktgerichte projecten.

Volgens de projectportefeuille van CINEA (eind maart 2024)⁴⁴:

- Hebben 7 projecten met 21 Belgische begunstigen sinds 2021 4,3 miljoen euro uit het subprogramma Klimaat ontvangen. Van bijzonder belang is het geïntegreerde BE REEL-project (2018-2024) waarbij onder meer het Vlaamse en het Waalse Gewest betrokken zijn om ervoor te zorgen dat België zijn doelstellingen voor de renovatie van gebouwen in 2050 haalt.
- 63projecten met 116 Belgische begunstigen hebben sinds 2021 bijna 231 miljoen euro van het subprogramma Schone energie ontvangen.

Connecting Europe facility

De Europese interconnectiefaciliteit is het meest relevant voor haar pijler CEF Energie⁴⁵, die de aanleg en verbetering van duurzame energie-infrastructuur ondersteunt, waaronder grensoverschrijdende projecten voor hernieuwbare energie. Deze infrastructuur moet deel uitmaken van het trans-Europese energienetwerk (TEN-E). In het kader van de TEN-E worden prioritaire corridors en thema's vastgesteld en wordt een tweejaarlijkse lijst opgesteld van projecten van gemeenschappelijk belang die in aanmerking komen voor financiering uit de CEF Energie. Voor 2021-2027 is aan de CEF Energie 5,84 miljard euro toegewezen.

De TEN-E hebben in België bijvoorbeeld betrekking op:

- Het offshore-netwerk in de Noordzee.
- West-Europese interconnecties voor waterstof. Als voorbeeld van een project, de vijfde en laatste lijst van PCI-projecten voor 2021 omvat de interne lijnen aan de noordgrens van België tussen Zandvliet en Lillo-Liefkenshoek (BE), en tussen Liefkenshoek en Mercator, met inbegrip van een onderstation te Lillo (BE) (momenteel "BRABO II + III" genoemd);

⁴³ Clean Energy Transition, CINEA, 2023, https://cinea.ec.europa.eu/programmes/life/clean-energy-transition_en

⁴⁴ CINEA LIFE Project Portfolio - Self-service, consulté le 29/03/2024, https://dashboard.tech.ec.europa.eu/gis_digit_dashboard_mt/public/sense/app/8298c020-48a6-4b84-91f4-f6f2665c0f99/sheet/764efc33-9f43-4a17-a9ef-aae73ddd6cfb/state/analysis

⁴⁵ CEF Energy, CINEA, 2023 https://cinea.ec.europa.eu/programmes/connecting-europe-facility/energy-infrastructure-connecting-europe-facility-0_en

- Interconnectie tussen Lonny (FR) en Gramme (BE);
- Het commerciële project Northern Lights betreft het vervoer van CO₂ tussen verschillende Europese afvanginitiatieven (VK, Ierland, België, Nederland, Frankrijk, Zweden) en het vervoer van het afgevangen CO₂ per schip naar een opslaglocatie op het Noors continentaal plat;
- CO₂ TransPorts wil infrastructuur ontwikkelen om grootschalige afvang, transport en opslag van CO₂ vanuit Rotterdam, Antwerpen en de Noordzeehaven te vergemakkelijken.

Volgens de CINEA-projectportefeuille (eind maart 2024) hebben 2 projecten met 6 Belgische deelnemers sinds 2021 miljoen euro ontvangen.⁴⁶

Digital Europe Programme

Het programma Digitaal Europa financiert projecten die het gebruik van innovatieve digitale technologieën door bedrijven, burgers en overheden moeten vergemakkelijken. Het gaat dus niet langer om onderzoek en innovatie, maar om grootschalige implementatie van technologieën. Het programma draagt ook bij aan de uitvoering van de Green Deal¹¹⁴ met voor dit plan relevante mogelijkheden in het deel voor het gebruik van technologieën door de samenleving en de economie waarvoor in totaal 1,1 miljard euro is uitgetrokken. In 2021-2022 werd 155 miljoen euro voorzien voor het initiatief Destination Earth en andere voorbereidende acties voor de Green Deal. In 2023-2024 is 60 miljoen euro begroot voor het initiatief "Destination Earth" (platform, data lake en digital twins), dat onder andere de impact van klimaatverandering moet simuleren, en 15 miljoen euro voor de ontwikkeling van het CitiVerse voor klimaatneutrale steden. Klimaatverandering werd breder gemainstreamd in het programma, zodat de verschillende technologische innovaties er ook aan bijdragen.¹¹⁵ Zo zijn verschillende Belgische actoren betrokken bij het geselecteerde project voor het bestuur van de Living-in.eu-gemeenschap om digitale technologieën in te zetten voor steden en gemeenschappen.

InvestEU:

Het InvestEU-programma is bijzonder geschikt voor de financiering van grotere investeringsprojecten als aanvulling op particuliere financiering. Het gebruik van het garantieverzoek gebeurt via geautoriseerde financiële intermediairs, waaronder de EIB-groep (die 75% van het totale volume van de begrotingsgarantie in handen heeft als verderzetting van het Europees Fonds voor Strategische Investerings (EFSI)) oortzetting van het EFSI en de nationale promotie- en investeringsbanken (NPBI). PMV (Vlaanderen) is voorlopig de enige Belgische goedgekeurde NPBI om een uitvoerende actor te worden⁴⁷ en is ook lid van de InvestEU-stuurgroep. Opgemerkt zij dat België er niet voor heeft gekozen om middelen van het cohesiebeleid over te hevelen naar het "compartiment" voor de lidstaten.

De EIB-groep is bezig met de selectie van de financiële intermediairs die de financiering zullen herverdelen, met name onder kmo's. De lijst van financiële intermediairs (waaronder regionale investeringsmaatschappijen) is beschikbaar op deze webpagina.⁴⁸ De lijst omvat intermediairs uit

⁴⁶ CINEA Project Portfolio, geraadpleegd op 29/03/2024

https://dashboard.tech.ec.europa.eu/qs_digit_dashboard_mt/public/sense/app/3744499f-670f-42f8-9ef3-0d98f6cd586f/sheet/764efc33-9f43-4a17-a9ef-aae73ddd6cfb/state/analysis

⁴⁷ https://investeu.europa.eu/investeu-programme/investeu-fund_en#paragraph_170

⁴⁸ Access to EU Finance – Belgium, YourEurope, European Commission, 2023 https://europa.eu/youreurope/business/finance-funding/getting-funding/access-finance/search/en/financial-intermediaries?shs_term_node_tid_depth=77

eerdere programma's die zijn samengebracht onder InvestEU, evenals financiering uit het Europees Fonds voor strategische investeringen (EFSI) of het Juncker-plan.

Het EIF heeft met ING België in December 2022 ondertekend om bankgaranties te verstrekken voor de InvestEU-duurzaamheidsenveloppe. Deze garantie heeft betrekking op 100 miljoen euro aan garanties ter ondersteuning van een portefeuille van leningen van ten minste 140 miljoen euro voor kmo's en kleine mid-caps. In 2023 ondertekende het EIF verschillende gelimiteerde garantieovereenkomsten met regionale investeringsmaatschappijen (PMV, Finance & Invest Brussels en Wallonie Entreprendre) voor bijna 30 miljoen eersteverliesgaranties voor een portefeuille van meer dan 600 miljoen EUR aan nieuwe financiering.

Wat investeringen betreft, heeft het EIF contracten gesloten met 6 Belgische investeringsfondsen voor investeringen in innovatieve starters (ITI) ter waarde van ongeveer 116 miljoen euro. Er zijn besprekingen gaande met andere fondsen, zowel voor investeringen in startende bedrijven (ITI, Innovative Technology Investments) als in groei- en ontwikkelingsactiviteiten (LMM, Lower mid-market) voor een totaal van 200 miljoen euro. In beide gevallen zijn sommige van deze fondsen gespecialiseerd in duurzaamheid.

Een deel van de InvestEU-financiering is ook rechtstreeks toegankelijk voor België of haar gewesten voor grote overheidsinvesteringen. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kreeg bijvoorbeeld een lening van €475 miljoen⁴⁹ om de kwaliteit en duurzaamheid van haar openbaar vervoer te verbeteren.

Volgens de website van de EIB zijn tussen 2014 en maart 2024 in totaal 29 projecten in de energiesector gefinancierd voor een totaalbedrag van 3,6 miljard euro.⁵⁰ Bij de andere thema's is geen specifieke klimaatfinanciering aan te wijzen. Een voorbeeld is het programma Belfius Smart Cities Climate & Circular Economy I en II, dat twee keer 200 miljoen euro aan leningen heeft verstrekt aan Belgische steden en gemeenten.

Een ander voorbeeld is het InvestEU-portaal dat als tussenpersoon voor investeerders fungeert en 16 Belgische energie- en klimaat-gerelateerd projecten omvat (per 29 maart 2024).⁵¹

Plan voor Herstel en Veerkracht, RRF:

Het NextGen Belgium plan, ter waarde van 7,5 miljard euro, omvat 119 investeringsprojecten en 40 hervormingen, die tegen eind 2026 voltooid moeten zijn. Deze zijn onderverdeeld in 5 thematische assen die overeenstemmen met de grote uitdagingen waarmee België de komende decennia zal worden geconfronteerd:

- o Duurzaamheid en klimaat: Volgens een onafhankelijke studie is het plan het op één na groenste in de Europese Unie. 41 projecten zullen bijdragen aan duurzaamheid, waaronder meer dan ¾ voor klimaat, met een totaal budget van 2,3 miljard euro.⁵² 51% van de uitgaven van het plan zullen bijdragen aan deze doelstelling, door onder andere beter te renoveren, overgangstechnologieën te ontwikkelen en de biodiversiteit te versterken. De milieu impact

49 Belgique: Bruxelles – la BEI soutient la modernisation des transports publics durables, BEI, 19/12/2022, [Belgique : Bruxelles - la BEI soutient la modernisation des transports publics durables](#)

50 European, Investment Bank, financed projects, consultés le 29/03/2024 <https://www.eib.org/en/projects/loans/index.htm?q=&sortColumn=loanParts.loanPartStatus.statusDate&sortDir=desc&pageNumber=0&temPerPage=25&pageable=true&language=EN&defaultLanguage=EN&loanPartYearFrom=2014&loanPartYearTo=2024&orCountries.region=true&countries=BE&orCountries=true§ors=1000&orSectors=true>

51 InvestEU portal, consulté le 29/03/2024 <https://ec.europa.eu/investeuportal/desktop/en/card-view.html#&c.projects=cost/ns//1/1/0&cost/nsg//1/1/0&textSearchField/s//1/1/0§orCodes/sbg/RENEWENG,CONVENG,EE,ELECFIN,GASINF,FUEL,ENRRD,CLIMA/1/1/0&countries/sbg/Belgium/1/1/0&orgTypeFilter/dd/ALL/1/1/0/ALL&projectTags/sbg//1/1/0&submitDateStr/asc>

52 Projets - NEXT GEN BELGIQUE (nextgenbelgium.be) geraadpleegd op 29/03/2024

van de projecten is zorgvuldig geanalyseerd, waarbij geen enkel project een negatief effect op het milieu en het klimaat heeft.

- Digitale transformatie: de Covid-19-crisis heeft meer dan ooit aangetoond dat onze digitale infrastructuren en oplossingen moeten worden ontwikkeld, en dat de digitale kloof moet worden overbrugd. Ongeveer 27% van de uitgaven van het plan gaan naar projecten om onze cyberbeveiligingscapaciteiten te versterken, de digitale overheidsdiensten voor burgers en bedrijven te verbeteren en de uitrol van krachtige infrastructuren (glasvezel, 5G, enz.) voor een zo groot mogelijk aantal mensen te versnellen.
- Mobiliteit: om de klimaatovergang te doen slagen en tegelijk onze medeburgers mobiliteitsoplossingen aan te bieden, moeten we onze vervoerswijzen grondig herzien. Het plan investeert daarom in fietsinfrastructuur, in spoorvervoer en in de elektrificatie van vervoerswijzen.
- Mens- en samenleving: de pandemie heeft bepaalde ongelijkheden aan het licht gebracht of geaccentueerd, met name op het gebied van onderwijs en gezondheidszorg. Daarom is het plan ook een sociaal plan, waarin wordt geïnvesteerd in onderwijs, huisvesting voor de minderbedeelden en gezondheidszorg om te zorgen voor sociale cohesie en een vreedzamere samenleving.
- Economie, productiviteit en innovatie: Met het oog op een dynamische en milieuvriendelijke economie voor de toekomstige generaties dient geïnvesteerd te worden in opleiding en innovatie en in het herzien van productiemethoden. De projecten van de vijfde as van het plan zullen ons in staat stellen de vaardigheden van de werknemers te versterken, onze bedrijven innovatiever te maken en hen geleidelijk te begeleiden naar de circulaire economie.

REPowerEU

De lidstaten zullen in het kader van NextGenerationEU heeft de Raad het Belgische REPowerEU-hoofdstuk van de PHV eind november 2023 goedgekeurd.⁵³ Het Belgische REPowerEU-hoofdstuk, dat 726 miljoen euro omvat, houdt vier nieuwe hervormingen en 17 nieuwe investeringen in, evenals zeven van het oorspronkelijke plan overgedragen investeringen en de opschaling van één investering in het kader van het REPowerEU-plan om ruim vóór 2030 af te stappen van Russische fossiele brandstoffen Het hoofdstuk is vooral gericht op het bevorderen van energie-efficiëntie in gebouwen, het koolstofvrij maken van de industrie, het versnellen van de uitrol van hernieuwbare energie, het opvoeren van de productie en het gebruik van hernieuwbare en fossielvrije waterstof, en het koolstofvrij maken van het wegvervoer.⁵⁴

⁵³ [ANNEXE de la Proposition de DÉCISION D'EXÉCUTION DU CONSEIL modifiant la décision d'exécution du 13 juillet 2021 relative à l'approbation de l'évaluation du plan pour la reprise et la résilience pour la Belgique - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](#)

⁵⁴ [Commissie geeft fiat aan gewijzigd Belgisch herstel- en veerkrachtplan van 5,3 miljard euro \(europa.eu\)](#)